

Проектування процесу виховання олімпійських цінностей та ціннісних орієнтацій студентської молоді засобами східних єдиноборств

Горбенко О.В., Градусов В.О.

Харківська державна академія фізичної культури

Анотації:

Обґрунтована доцільність використання східних єдиноборств при проектуванні процесу виховання студентської молоді. У дослідженні приймали участь 65 осіб (37 юнаків та 28 дівчат, віком від 17 до 25 років). Встановлено, що процес виховання олімпійських цінностей та ціннісних орієнтацій достатньо специфічний та потребує постійного вдосконалення. Визначено, що ефективність використання засобів східних єдиноборств значно підвищує рівень самовдосконалення студентської молоді. Виявлені найбільш значущі олімпійські цінності студентської молоді (престиж, вдосконалення, дружба). Встановлено, що у навчально-виховному процесі спостерігається тенденція до вдосконалення особистості та підвищення ефективності впливу засобів східних єдиноборств на виховання олімпійських цінностей та ціннісних орієнтацій. Встановлено, що найбільший вплив при проектуванні процесу виховання олімпійських цінностей грає роль побудови самого процесу виховання студентської молоді, котре визначається результативністю, ефективністю, творчим підходом.

Горбенко Е.В., Градусов В.А. Проектирование процесса воспитания олимпийских ценностей и ценностных ориентаций студенческой молодежи средствами восточных единоборств. Обоснована целесообразность использования восточных единоборств при проектировании процесса воспитания студенческой молодежи. В исследовании принимали участие 65 человек (37 юношей и 28 девушек, возрастом от 17 до 25 лет). Установлено, что процесс воспитания олимпийских ценностей и ценностных ориентаций достаточно специфичен и требует постоянного совершенствования. Определено, что эффективность использования средств восточных единоборств значительно повышает уровень самосовершенствования студенческой молодежи (престиж, совершенство, дружба). Установлено, что в учебно-воспитательном процессе наблюдается тенденция к совершенствованию личности и повышению эффективности влияния средств восточных единоборств на воспитание олимпийских ценностей и ценностных ориентаций. Установлено, что наибольшее влияние при проектировании процесса воспитания олимпийских ценностей играет роль построения самого процесса воспитания студенческой молодежи, которое определяется результативностью, эффективностью, творческим подходом.

Gorbenko E.V., Gradusov V.O. Projecting of process of cultivating of olympic values and valuable orientation of students youth by the eastern combat sports means. The application of eastern combat sports in project of the education of the students youth is grounded. In the research took part 65 people (37 males and 28 females aged 17-25 years). It was established that process of education of olympic values and those of orientation specific in some kind and needs constant perfection. It is established that application of means of the eastern combat sports raises the level of self-perfection of students youth. Revealed are the most important olympic values for students (prestige, perfection, friendship). It is established that in educational process the trends to perfection of personality and enhancing efficiency of impact of the eastern combat sports weans on inspiring olympic values and values of orientation is observed. It is established that the biggest influence in the process project of inspiring olympic values of youth belongs to the contraction of the process itself of education of students youth with in determined by efficiency, success, creative approach.

Ключові слова:

виховання, східні єдиноборства, олімпійські цінності, ціннісні орієнтації, студентська молодь.

воспитание, восточные единоборства, олимпийские ценности, ценностные ориентации, студенческая молодежь.

education, eastern combat sports, olympic values, valuable orientation, student youth.

Вступ.

Ствердження вищих цілей і цінностей спортивно-життя становить сенс індивідуального існування. Причетність до вищих цінностей надає змогу студентській молоді відчувати цінність свого індивідуального буття. У понятті східних бойових мистецтв є сенс та міститься ідейне підґрунтя. Перш за все – це навчання, складний комплекс духовної та фізичної культури, багатовікові традиції боротьби, що знаходяться в безперервному розвитку [6, 4], який має значний вплив на формування свідомості особистості спортсменів, котрі обрали цей шлях.

У своєму ідеальному само-проектуванні особа, яка займається фізичною культурою та спортом, має ґрунтуватися на авторитет безпомилкової і саме тому вищої інстанції. Пошуки нових ціннісних детермінант збігаються із швидким розвитком науки у галузі фізичної культури та спорту [1, 2].

Активне ставлення до оточуючого середовища складає одну із головних особливостей людини. Форми прояву людської активності доволі різноманітні. До них належить широкий спектр дій, вчинків і діяльності людей. Це складний соціальний, психофізіо-

логічний процес, що має конкретну основу. Початком формування і спрямування будь-якої активності є її мотив, що спонукає до дії, вчинку, діяльності [3, 8, 10, 11]. На відміну від інших видів спонукань, мотиви, які наділені конкретною предметністю, дозволяють зрозуміти індивідуальність і особистість в їх конкретно-типологічних формах [7]. Спортивна діяльність являє собою одну із сфер діяльності, де людина може проявити свою досконалість, використовуючи фізичні можливості для досягнення поставленої мети і певних спортивних результатів. Завдяки високій конкуренції, ця діяльність має високу мотивацію, чіткі критерії оцінки результатів, потребує значної активності від особистості, а особливо студентської молоді. Вона пов'язана з величезним фізичним і психічним напруженням, яке необхідне для того, щоб чинити опір не лише сильному суперникові, але й бути сильним незалежно від ситуацій. Спорт різносторонньо формує адаптаційні можливості людини, зокрема соціальні (http://bankrabort.com/work/work_22033.html) [3, 5]. Розповсюдження і широка популярність серед різних груп населення східних єдиноборств у слов'янській культурній традиції – це не лише вид спортивно-досконалість особистості, але і вид духовної практики,

який суттєвим чином впливає на формування ціннісних орієнтацій студентів. Головною метою східних єдиноборств є досягнення гармонії між тілом і духом, оволодіння прийомами з позиції взаємопереходу протилежностей. У свою чергу ціннісні орієнтації східних єдиноборств тісно перекликаються із олімпійськими цінностями, які рекомендує Міжнародний Олімпійський комітет.

Мета, завдання роботи, матеріал і методи.

Мета дослідження: обґрунтувати доцільність використання засобів східних єдиноборств при проектуванні процесу виховання олімпійських цінностей та ціннісних орієнтацій

Завдання роботи:

- визначити рівень сформованості життєвих цінностей та олімпійських цінностей студентської молоді;
- обґрунтувати доцільність використання засобів східних єдиноборств при проектуванні процесу виховання олімпійських цінностей та ціннісних орієнтацій

Матеріалом дослідження є зміст навчально-виховного процесу студентської молоді засобами східних єдиноборств.

Методи дослідження – аналіз літературних джерел, педагогічний експеримент, методи математичної статистики.

Дослідження проводились у період 2010-2012 років, в яких брали участь студенти I-III курсів факультетів спортивних ігор та єдиноборств, реабілітації та спортивної інформатики Харківської державної академії фізичної культури загальною кількістю ($n = 65$ осіб; 37 юнаків та 28 дівчат, віком від 17 до 25 років).

Результати досліджень.

Аналіз діяльності особистості невід’ємно пов’язаний з аналізом мотивів її діяльності. Тому, займаючись в одній і тій же групі, за однією і тією ж програмою, спортсмени може володіти різноманітними мотивами. Зазвичай, процес виховання і самовиховання відбувається у нерозривному зв’язку з підвищенням спортивної майстерності і динамікою відносин у спортивній команді, зберігаючи високу залежність від успіху чи невдач змагальної діяльності. Ці передумови формування і розвитку особистості визначають типи мотивів спортивної діяльності [9, 3].

В організованому соціальному світі можлива організація процедури оцінки особистісного масштабу кожної людини та проведення людиною самоідентифікації. Спортсмени змагаються не лише в тому, хто в чесному поєдинку перемаже, але й у тому, хто виграє поєдинок честі. В ідеальному випадку бути першим – значить бути цінним для сьогодення і увійти в історію [3].

Проблема олімпійських цінностей та ціннісних орієнтацій все більше привертає увагу вчених. Оскільки олімпійські цінності та ціннісні орієнтації є невід’ємною частиною системи відносин особистості, тому вони й визначають вчинки і поведінку людини. Формування системи олімпійських цінностей та ціннісних орієнтацій особистості зазнає певних змін

у навчально-виховному процесі студентської молоді. Відповідно до цього в ході проведеного дослідження поряд з традиційними формами виховної роботи були проведені олімпійські уроки, бесіди, зустрічі з Олімпійськими чемпіонами і призерами Олімпійських ігор.

Дослідження переважних життєвих цінностей та олімпійських цінностей, характерних для юнаків та дівчат, проведено нами за допомогою методики «Морфологічний тест життєвих цінностей».

При проектуванні процесу виховання олімпійських цінностей та ціннісних орієнтацій необхідно звертати увагу на те, що для дівчат найважливіше: розвивати власну особистість, отримувати задоволення в усіх сферах власної життєдіяльності, активно спілкуватися з іншими людьми, мати матеріальний добробут і зберігати власну індивідуальність. Тобто можна говорити про те, що в дівчат яскраво виражена етично-ділова спрямованість.

Для юнаків найважливіше: самодостатність, уникнення відповідальності, обмеження контактів потрібними або корисними, матеріальний добробут, постановка конкретної реалістичної мети. Практично однаково виражені обидві спрямованості – етично-ділова і прагматична (табл. 1).

Серед олімпійських цінностей юнаки віддають перевагу: на першому місці досконалість, на другому – престиж, на третьому – дружба (табл. 2). Престиж як олімпійська цінність є значимішою для дівчат порівняно з юнаками ($p \leq 0,01$). У дівчат достатньо яскраво виражені прагнення до як найповнішої реалізації своїх здібностей у сфері професійного життя та підвищення кваліфікації, а також вимога до себе і своїх професійних обов’язків.

Юнаки у разі досягнення будь-яких визначних результатів заспокоюються, надають перевагу спокійнішому способу життя, але образливі при негативній оцінці їхніх професійних здібностей. Вони прагматичні, спрямовуються до пошуку конкретної вигоди від професійної діяльності.

Щодо олімпійської цінності як досконалість: дівчата в більшій мірі схильні до підвищення рівня свого розвитку, розширення кругозору, ніж юнаки.

Юнакам відповідно до олімпійської цінності як досконалість властиве прагнення до отримання певного результату, що свідчить про досягнення певного рівня освіти або повне ігнорування як чинника, який сприяє особливостям розвитку себе, характеризуються низькою пізнавальною активністю через відсутність пізнавального мотиву. Це свідчить про прагнення досягти конкретного результату.

Висновки.

1. Використання відповідних методик щодо виховання олімпійських цінностей та ціннісних орієнтацій студентської молоді засобами східних єдиноборств у навчально-виховному процесі сприяє гармонійному розвитку студентства і залежить від специфіки проведеної роботи.
2. Засвоєння та вдосконалення процесу виховання олімпійських цінностей та ціннісних орієнтацій

Таблиця 1

Переважаючі життєві цінності юнаків та дівчат, які займаються східними-єдиноборствами (Хср. ± σ), n=65

Життєві цінності	Юнаки	Дівчата	t	P
Саморозвиток	39,9±5,19	43,6±6,18	4,5	<0,05
Духовне задоволення	40,3±5,43	44,1±5,02	5,1	<0,05
Креативність	36,2±7,15	39,6±7,32	1,8	>0,05
Соціальний контакт	40,3±5,09	44,1±5,02	4,5	<0,05
Престиж	39,2±7,45	39,5±6,44	0,2	>0,05
Досягнення	41,3±6,98	45,3±6,91	4,5	<0,05
Матеріальне становище	44,8±6,6	45,3±6,91	0,7	>0,05
Збереження індивідуальності	39,4±5,63	44±6,04	4,5	<0,05

при $t_{кр} = 2,04$

Таблиця 2

Переважаючі олімпійські цінності студентської молоді (Хср. ± σ), n=65

Життєві сфери	Юнаки	Дівчата	t	P
Престиж	56,4±8,4	63,5±7,66	12,3	< 0,01
Досконалість	58,9±8,51	63,5±7,66	5,7	<0,05
Дружба	54,1±8,14	54,1±8,06	0,2	>0,05

при $t_{кр} = 2,04$

студентської молоді у процесі дослідження позитивно вплинули на потребу студентської молоді прагнути використати елементи культури Сходу та засвоїти норми, традиції для самовдосконалення. Саме переважаючі життєві цінності, які пропонуються в східних єдиноборствах тісно перекликаються з олімпійськими цінностями, і це сприяє тому, що

студентська молодь спрямована на турботу про збереження моральних принципів.

Подальші дослідження будуть спрямовані на ефективність впровадження педагогічних умов, форм та методів формування олімпійських цінностей студентської молоді засобами східних єдиноборств.

Література

1. Бугуйчук В. Соціологічні аспекти особи, яка займається ФКС / В. Бугуйчук, Ю. Максина // Спортивний Вісник Придніпров'я. – 2004. – №5. – С.3-4.
2. Вишняков Василь Формування філософської теорії світу цінностей у осіб, що займаються фізичною культурою і спортом / Василь Вишняков // Спортивний Вісник Придніпров'я. – 2004. – №5. – С. 41-44
3. Візітей М. М. Соціологія спорту. Курс лекцій/ М. М. Візітей -Київ.: Олімпійська література, 2005.-248 с.
4. Горбенко О.В. Східні бойові мистецтва як синтез духовної і тілесної практик / О. В. Горбенко // Молода спортивна наука України: Зб. наук. Праць з галузі фізичної культури та спорту. – Львів: «Українські технології», 2008. – Т. 4, Вип. 12. – С. 51-54.
5. Горбенко О. В. Формування ціннісних орієнтацій як один із факторів самореалізації особистості у спорті (на прикладі східних бойових мистецтв) /О. В. Горбенко // Слобожанський науково-спортивний вісник. – Харків: ХДАФК, 2008. – №1-2.- С. 205-208.
6. Компанієць Ю.А. Духовна та фізична культура людини: монографія / Ю. А. Компанієць. – Луганськ: РВВ ЛДУВС, 2007. – 256с.
7. Момов В. Человек. Мораль. Воспитание / В. Момов. – М.: Издательство «Прогресс», 1975. – 166 с.
8. Пилоян Р.А. Мотивация спортивной деятельности / Р. А. Пилоян– М.: Физкультура и спорт, 1984. – 104 с.
9. Родионов А.В. Психология физического воспитания и спорта: учебник для вузов / А.В. Родионов – М.: Академический Проект; Фонд «Мир», 2004. – 576 с.
10. Binder D.L. Olympic values education: evolution of a pedagogy. Educational Review. 2012, vol.64(3), pp. 275–302. doi:10.1080/00131911.2012.676539.
11. Chatziefstathiou D. Olympic education and beyond: Olympism and value legacies from the Olympic and Paralympic Games. Educational Review. 2012, vol.64(3), pp. 385–400. doi:10.1080/00131911.2012.696094.

References:

1. Bugujchuk V. Sportivnij visnik Pridniprov'ia [Dnipro Sports Bulletin], 2004, vol.5, pp. 3-4.
2. Vishniakov Vasil'. Sportivnij visnik Pridniprov'ia [Dnipro Sports Bulletin], 2004, vol.5. – с. 41-44
3. Vizitej M. M. Sociologija sportu [Sociology of sports], Kiev, Olympic Literature, 2005, 248 p.
4. Gorbenko O.V. Moloda sportivna nauka Ukrayini [Young sport science of Ukraine], 2008, vol.4(12), pp. 51-54.
5. Gorbenko O.V. Slobozhans'kij naukovo-sportivnij visnik [Slobozhansky scientific and sport bulletin], 2008, vol.1-2, pp. 205-208.
6. Kompaniiec' Ju.A. Dukhovna ta fizichna kul'tura liudini [Spiritual and physical activity of a man], Lugansk, PBB LDUVS, 2007, 256 p.
7. Momov V. Chelovek. Moral'. Vospitanie [People. Moral. Education], Moscow, Progress, 1975, 166 p.
8. Piloian R.A. Motivaciia sportivnoj deiatel'nosti [The motivation of sports activity], Moscow, Physical Culture and Sport, 1984, 104 p.
9. Rodionov A.V. Psikhologija fizicheskogo vospitaniia i sporta [Psychology of sport and physical education], Moscow, Academic Project, 2004, 576 p.
10. Binder D.L. Olympic values education: evolution of a pedagogy. Educational Review. 2012, vol.64(3), pp. 275–302. doi:10.1080/00131911.2012.676539.
11. Chatziefstathiou D. Olympic education and beyond: Olympism and value legacies from the Olympic and Paralympic Games. Educational Review. 2012, vol.64(3), pp. 385–400. doi:10.1080/00131911.2012.696094.

Информация об авторах:

Горбенко Елена Владимировна: gorbenko-elena@mail.ru; Харьковская государственная академия физической культуры; ул. Клоковская 99, г. Харьков, 61022, Украина.

Градусов Владимир Алексеевич: gorbenko-elena@mail.ru; Харьковская государственная академия физической культуры; ул. Клоковская 99, г. Харьков, 61022, Украина.

Цитируйте эту статью как: Горбенко О.В., Градусов В.О. Проектування процесу виховання олімпійських цінностей та ціннісних орієнтацій студентської молоді засобами східних единоборств // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2013. – № 10 – С. 12-15. doi:10.6084/m9.figshare.775316

Электронная версия этой статьи является полной и может быть найдена на сайте: <http://www.sportpedagogy.org.ua/html/arhive.html>

Это статья Открытого Доступа распространяется под терминами Creative Commons Attribution License, которая разрешает неограниченное использование, распространение и копирование любыми средствами, обеспечивающими должное цитирование этой оригинальной статьи (<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/deed.ru>).

Дата поступления в редакцию: 09.07.2013 г.
Опубликовано: 30.09.2013 г.

Information about the authors:

Gorbenko O. V.: gorbenko-elena@mail.ru; Kharkov State Academy of Physical Culture; Klochkovskaya str. 99, Kharkov, 61022, Ukraine.

Gradusov V.O.: gorbenko-elena@mail.ru; Kharkov State Academy of Physical Culture; Klochkovskaya str. 99, Kharkov, 61022, Ukraine.

Cite this article as: Gorbenko E.V., Gradusov V.O. Projecting of process of cultivating of olympic values and valuable orientation of students youth by the eastern combat sports means. *Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports*, 2013, vol.10, pp. 12-15. doi:10.6084/m9.figshare.775316

The electronic version of this article is the complete one and can be found online at: <http://www.sportpedagogy.org.ua/html/arhive-e.html>

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited (<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/deed.en>).

Received: 09.07.2013
Published: 30.09.2013